

V. UČEBNÍ OSNOVY

V. 1. ČESKÝ JAZYK

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět **český jazyk** vychází ze vzdělávacího oboru **Český jazyk a literatura**, který je součástí vzdělávací oblasti **Jazyk a jazyková komunikace**.

Hlavním cílem vyučovacího předmětu je vést žáka k získání dobré úrovně jazykové kultury a mateřského jazyka, které patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání, a vybavit žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání. Dále vytvořit předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

■ OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

Obsah vyučovacího předmětu **český jazyk** má komplexní charakter, ale pro větší přehlednost je rozdělen do tří specifických složek: **komunikační a slohové výchovy, jazykové výchovy a literární výchovy**. Ve výuce se obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

V **komunikační a slohové výchově** se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

V **jazykové výchově** žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V **literární výchově** žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Vyučovací předmět **český jazyk** se vyučuje v 1. – 9. ročníku s hodinovými dotacemi podle školního učebního plánu:

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Počet hodin	7+1	7+1	7+1	6	6+1	4+1	4+1	3+1	4
z toho DČD	1	1	1	0	1	1	1	1	0

*DČD = disponibilní časová dotace

Vyučovací předmět **český jazyk** byl na 1. stupni posílen o 4 hodiny z disponibilní časové dotace; na 2. stupni o 3 hodiny z disponibilní časové dotace. (viz školní učební plán).

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, v kterém ročníku a jakou formou se v předmětu **český jazyk** realizují jednotlivá **průřezová témata**.

Výuka je organizována zpravidla v budově školy v kmenových třídách. Filmová a divadelní představení, besedy apod. se realizují mimo budovu školy u pořádajících organizací (např. v dětském oddělení okresní knihovny, v domě dětí a mládeže, kulturním centru apod.)

■ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

◦ **Kompetence k učení**

- vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a za jejich „budoucnost“
- zaměřujeme se na osvojení „aktivních dovedností“, předmětem hodnocení není zapamatování a reprodukce poznatků, ale také jejich pochopení a použití v praxi
- ve výuce zřetelně rozlišujeme základní (klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující), přihlížíme k individuálním možnostem každého žáka
- součástí hodnocení by měl být návod, jak pokračovat ve vzdělávání, jak odstranit nedostatky
- hodnotíme nejen míru splnění požadavků, ale také individuální pokrok žáka v souladu s jeho individuálními možnostmi
- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu
- připravujeme je na celoživotní učení
- **prostřednictvím vyhledávání podstatných informací z různých typů tištěných a elektronických textů vedeme žáky k porozumění jejich významu a smyslu**

◦ **Kompetence k řešení problémů**

- učíme žáky nebát se problémů, učíme žáky chápat problémy jako výzvu, ne jako hrozbu
- na modelových příkladech naučíme žáky algoritmu řešení problémů
- podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- podporujeme netradiční (originální) způsoby řešení problémů
- podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů
- ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají
- učíme žáky, jak některým problémům předcházet

◦ **Kompetence komunikativní**

- zaměřujeme se na rozvoj komunikačních dovedností žáků v mateřském jazyce
- učíme žáky naslouchat druhým jako základ účinné komunikace
- učíme žáky nonverbální komunikaci
- připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích.
- klademe důraz na kulturní úroveň komunikace, netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy v chování a komunikaci žáků
- vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty
- učíme žáky pracovat s formální i obsahovou stránkou textu (volit vhodnou formu vlastních písemných sdělení, pochopit obsah textu a získané poznatky umět použít v dalším vzdělávání)
- učíme žáky publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (školní časopis, místní tisk, web, prezentace apod.)
- vedeme žáky k pozitivní prezentaci svojí osoby i školy na veřejnosti
- **navozujeme různé modelové komunikační situace (komunikace se spolužáky, učitelem, ostatními dospělými, a to i elektronická), a tím vytváříme příležitosti k tomu, aby žáci rozvíjeli komunikační strategie a techniky s ohledem na komunikační situaci, strategii a záměr a volili vhodné verbální i neverbální prostředky v komunikaci**

◦ **Kompetence sociální a personální**

- učíme žáky spolupracovat v týmech, rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role
- učíme žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam)

ostatních členů týmu

- vedeme žáky k toleranci a respektu k ostatním lidem bez ohledu na jejich vzájemné odlišnosti
- učíme žáky vnímat vzájemné odlišnosti ne jako překážku, ale jako příležitost k efektivní spolupráci
- podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují
- vedeme žáky k pocitu radosti z poskytnuté pomoci
- důsledně vyžadujeme dodržování pravidel chování stanovených školním řádem ve škole i při mimoškolních akcích
- vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi lidmi
- využíváme zkušenosti žáků s komunikáty z prostředí digitálních technologií pro rozvoj jejich personální a interpersonální komunikace a pro utváření jejich hodnotového systému

◦ **Kompetence občanské**

- netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků a rodičů
- netolerujeme sociálně patologické projevy chování (šikana, zneužívání návykových látek, kriminalita mládeže) a projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu
- vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem
- na konkrétních situacích demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí
- nabízíme žákům vhodné volnočasové aktivity jako protipól nežádoucím sociálně patologickým jevům
- upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování ve škole i mimo ni
- netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci
- podporujeme různé formální i neformální způsoby spolupráce s obcí, policií, složkami IZS apod.
- využíváme osobní zkušenosti žáků s komunikací v různých médiích včetně sociálních sítí a jejich zkušenosti z četby k přiblížení myšlení, názorů a jednání různých lidí

◦ **Kompetence pracovní**

- vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci; žádnou práci netrestáme
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností
- kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme (přihlížíme k individuálním možnostem žáka, oceňujeme snahu)
- při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky
- různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o vhodné volbě dalšího studia.
- vedeme žáky k úctě ke každé poctivé práci
- při práci s informačními zdroji vedeme žáky k dodržování autorského práva, ochraně osobních údajů a vlastní bezpečnosti, dodržování licencí duševního vlastnictví atd.

Kompetence digitální

1. stupeň

- dáváme žákům prostor ke čtení elektronických textů s hlubším porozuměním, včetně porozuměním významu obrazných symbolů (piktogramů)
- vedeme žáky ke zjištění, které čtenářské strategie jsou vhodné i pro digitální čtení, a k využívání grafických organizérů pro třídění a uspořádání informací
- učíme žáky využívání navigace v různých prostředích obrazovky (např. šipky, mapy stránek, nelineární navigace)
- klademe důraz na hodnocení důvěryhodnosti digitálních informací, které žáci vyhledají, a na ověřování informací z více zdrojů
- podporujeme žáky v získání dovedností a návyků spojených s psaním na dotykovém displeji a v orientaci v rozložení jednotlivých znaků, velkých a malých písmen, číslic a symbolů na klávesnici
- vedeme žáky k dodržování základních hygienických návyků při práci s digitálními technologiemi
- učíme žáky vybírat vhodné technologie s ohledem na zvolený formát sdělení (SMS, e-mail, chat) a pro sdílení výsledků samostatné nebo společné práce
- motivujeme žáky k tvorbě příběhů prostřednictvím digitálního storytellingu

- umožňujeme žákům využívání online slovníků (slovník spisovné češtiny, slovník cizích slov)
- vedeme žáky k odlišení vlastního a cizího obsahu, k vnímání problematiky autorství

2. stupeň

- vedeme žáky k samostatnému a skupinovému kritickému posuzování spolehlivosti informačních zdrojů a informací, k dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví, zejména při tvorbě a naplňování portfolií a přípravě vlastních komunikátů v digitálním prostředí včetně tvorby nových digitálních obsahů
- navozujeme různé modelové komunikační situace (komunikace se spolužáky, učitelem, ostatními dospělými) a tímto způsobem vytváříme příležitosti, aby žáci rozvíjeli komunikační strategie a techniky s ohledem na komunikační situaci a záměr a volili vhodné jazykové a technologické prostředky; vedeme je také k praktickému využívání nových technologií a aplikací podle jejich aktuální vzdělávací a komunikační potřeby
- vedeme žáky ke slušnému chování a respektu k ostatním; při práci s informačními zdroji vedeme žáky k dodržování autorského práva, ochraně osobních údajů a vlastní bezpečnosti, dodržování licencí duševního vlastnictví atd.

▣ OČEKÁVANÉ VÝSTUPY (OVO) VZDĚLÁVACÍHO OBORU ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

1. KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

- ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- ČJL-3-1-06 volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
- ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

- ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
- ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti

Učivo

čtení

- praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné, plynulé, znalost orientačních prvků v textu)
- věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)

naslouchání

- praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem)
- věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní - zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)

mluvený projev

- základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost)
- vyjadřování závislé na komunikační situaci
- základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)
- komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě obrazového materiálu

písemný projev

- základní hygienické návyky (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku)
- technika psaní (úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu)
- žánry písemného projevu: adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

- ČJL-3-1-01p čte s porozuměním jednoduché texty
- ČJL-3-1-02p rozumí pokynům přiměřené složitosti
- ČJL-3-1-03p, ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-06p dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání
- ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- ČJL-3-1-09p píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen
- ČJL-3-1-09p spojuje písmena a slabiky
- ČJL-3-1-09p převádí slova z mluvené do psané podoby
- ČJL-3-1-09p dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost
- ČJL-3-1-10p opisuje a přepisuje krátké věty

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

- ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací, domluví se v běžných situacích
- ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování
- ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči
- ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje
- ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty
- ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
- ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
- ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo
- tvoří otázky a odpovídá na ně

Učivo:

čtení - diferenciativní cvičení pro rozvoj zrakového a sluchového vnímání, analyticko-syntetické činnosti, vyvozování hlásek a písmen, čtení obrázků, slabik, slov, jednoduchých vět, tvoření jednoduchých vět, tiché čtení, orientace ve čteném textu

naslouchání - koncentrační cvičení

mluvený projev - základy techniky mluveného projevu (dýchání, výslovnost, slovní přízvuk, intonace, rytmizace), základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání role mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta), vypravování, popis

psaní - rozvíjení psychomotorických dovedností, jemné motoriky a pohybové koordinace, psaní písmen, slabik, slov a jednoduchých vět i podle nápodoby, opis psacího písma a přepis jednoduchého tištěného textu, technika psaní - automatizace psacího pohybu, plynulé psaní slov, úprava - nadpis, okraje, vzdálenost mezi písmeny a slovy, základní hygienické návyky při psaní

formy společenského styku - pozdrav, poděkování, prosba, omluva, vzkaz, blahopřání, adresa, dopis

2. JAZYKOVÁ VÝCHOVA

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

- ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná
- ČJL-3-2-03 porovnává a třídí slova podle zobecněného významu - děj, věc, okolnost, vlastnost
- ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- ČJL-3-2-01 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- ČJL-3-2-07 rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých, měkkých a obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

- ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- ČJL-5-2-05 vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
- ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změnění větu jednoduchou v souvětí
- ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
- ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Učivo:

zvuková stránka jazyka - sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)

slovní zásoba a tvoření slov - slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)

tvarosloví - slovní druhy, tvary slov

skladba - věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice

pravopis - lexikální, základy morfologického (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých) a syntaktického (shoda přísudku s holým podmětem)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

- ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy
- ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky
- ČJL-3-2-01p tvoří slabiky
- ČJL-3-2-02p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky
- ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

- ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa
- ČJL-5-2-06p dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
- ČJL-5-2-08p rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis tvrdých a měkkých slabik
 - určuje samohlásky a souhlásky
 - seřadí slova podle abecedy
 - správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě
 - správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

Učivo:

abeceda - abecední řazení

hláskosloví - samohlásky a souhlásky, dělení souhlásek na měkké, tvrdé a obojetné, psaní i/y po měkkých a tvrdých souhláskách, pravidla psaní i/y po obojetných souhláskách, vyjmenovaná slova po b, l, m, výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uvnitř slova

nauka o slově - členění slova na hlásky a slabiky, slova stejného a opačného významu, třídění slov, čtení, psaní a výslovnost slov se skupinami di-dy, ti-ty, ni-ny, dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě

věta - druhy vět, tvoření vět

tvarosloví - druhy slov: podstatná jména a slovesa

zvuková stránka jazyka - sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)

3. LITERÁRNÍ VÝCHOVA

1.stupeň

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku

ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu

ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění

ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je

ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma

ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů

ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Učivo:

poslech literárních textů

zážitkové čtení a naslouchání

tvořivé činnosti s literárním textem - přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod

základní literární pojmy - literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1. období (1. - 3. ročník)

žák

ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně

ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací

- při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

Očekávané výstupy – 2. období (4. - 5. ročník)

žák

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p dramatizuje jednoduchý příběh

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek

ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy

ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti

ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše

--- rozlišuje pohádkové prostředí od reálného

--- ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

Učivo:

výrazné čtení a přednes - říkanky a krátké básničky

poslech předčítaného textu

porozumění textu - hlavní postava a její vlastnosti, rozlišení místa, času a děje, prostředí reálné a pohádkové, hlavní myšlenka

orientace v textu

reprodukce a dramatizace podle dané osnovy

základní literární pojmy - literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, povídka, pověst, bajka, spisovatel, básník, kniha, čtenář, divadelní představení, herec

seznámení s dětským oddělením okresní knihovny - jak si půjčovat knihy, nabídka knih

práce s dětským časopisem - poznat dětské časopisy a pracovat s nimi (Sluníčko, Mateřídouška, Měď a Pusík, Čtyřlístek, ABC)

4. KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji
- ČJL-9-1-02 rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru
- ČJL-9-1-03 rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj
- ČJL-9-1-04 dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
- ČJL-9-1-05 odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
- ČJL-9-1-06 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči
- ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
- ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát
- ČJL-9-1-09 uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování
- ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů

Učivo:

čtení

- praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu)
- věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací)
- kritické (analytické, hodnotící)
- prožitkové

naslouchání

- praktické (výchova k empatii, podnět k jednání)
- věcné (soustředěné, aktivní)
- kritické (objektivní a subjektivní sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu, zvukové prostředky souvislého projevu a prostředky mimojazykové)
- zážitkové

mluvený projev

- zásady dorozumívání (komunikační normy, základní mluvené žánry podle komunikační situace)
- zásady kultivovaného projevu (technika mluveného projevu, prostředky nonverbální a para-lingvální);
- komunikační žánry: připravený i nepřipravený projev na základě poznámek nebo bez poznámek, referát, diskuse

písemný projev

- písemný projev na základě poznatků o jazyce a stylu, základních slohových postupech a žánrech;
- vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu
- vlastní tvořivé psaní
- komunikační žánry: výpisek, žádost, soukromý a úřední dopis, objednávka, teze, strukturovaný životopis, pozvánka, charakteristika, subjektivně zabarvený popis, výklad, úvaha

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-1-01p, ČJL-9-1-08p čte plynule s porozuměním; reprodukuje text

ČJL-9-1-04p, ČJL-9-1-05p komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk

ČJL-9-1-09p, ČJL-9-1-10p píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

Učivo:

čtení - prohlubování čtenářských dovedností, tiché čtení s porozuměním, čtení beletrie (bajka, pověst, pohádka, povídka), rozlišování prózy a poezie, práce s odbornými texty (slovníky, encyklopedie), zpracování odborného textu - výběr a písemný záznam základních informací

mluvený projev - zásady dorozumívání, zásady kultivovaného projevu (správná výslovnost, dynamika, tempo a intonace mluveného projevu), komunikační žánry (rozhovor, řízená diskuse, veřejná prezentace výsledků projektového vyučování), osobní komunikace, otázky a odpovědi

písemný projev - osobní komunikace, dotazník žádost, životopis, charakteristika, korespondence, písemná komunikace s úřady (i využití PC)

5. JAZYKOVÁ VÝCHOVA

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-2-01 spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova

ČJL-9-2-02 rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh

ČJL-9-2-03 samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami

ČJL-9-2-04 správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci

ČJL-9-2-05 využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí

ČJL-9-2-07 v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

ČJL-9-2-08 rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

zvuková stránka jazyka - zásady spisovné výslovnosti, modulace souvislé řeči (přízvuk slovní a větný), intonace, členění souvislé řeči (pauzy, frázování)

slovní zásoba a tvoření slov - slovní zásoba a její jednotky, slohové rozvrstvení slovní zásoby, význam slova, homonyma, synonyma, obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov

tvarosloví - slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov

skladba - výpověď a věta, stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu

pravopis - lexikální, morfologický, syntaktický

obecné poučení o jazyce - čeština (jazyk národní, jazyk mateřský), skupiny jazyků (slovanské... především slovenština - a jiné, jazyky menšinové), rozvrstvení národního jazyka (spisovné a nespisovné útvary a prostředky), jazyk a komunikace (jazyková norma a kodifikace, kultura jazyka a řeči, původ a základy vývoje češtiny, jazykové příručky)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-2-03p orientuje se v Pravidlech českého pravopisu

ČJL-9-2-04p pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa

ČJL-9-2-04p, ČJL-9-2-05p rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk

ČJL-9-2-06p rozezná větu jednoduchou od souvětí

ČJL-9-2-07p správně píše slova s předponami a předložkami

ČJL-9-2-07p ovládá pravopis vyjmenovaných slov

ČJL-9-2-07p zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem

Učivo:

nauka o slově - tvoření slov, slovní základ, předpony a přípony, pravopis bje-bě, vje-vě, mně-mě, pravopis po obojetných souhláskách

tvarosloví - vyjmenovaná slova a slova příbuzná, slovní druhy, pádové otázky, vzory podstatných jmen, skloňování podstatných jmen, časování sloves, osobní zájmena, přídavná jména - druhy, vzory, skloňování, shoda s podstatným jménem, číslovky základní a řadové

skladba - základní větné členy, shoda přísudku s podmětem, pravopis koncovek přičestí minulého, věta jednoduchá a souvětí

6. LITERÁRNÍ VÝCHOVA

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-3-01 uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla

ČJL-9-3-02 rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora

ČJL-9-3-03 formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo

ČJL-9-3-04 tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie

ČJL-9-3-05 rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty

ČJL-9-3-06 rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-3-07 uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře

ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování

ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích

Učivo:

tvořivé činnosti s literárním textem - přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům

způsoby interpretace literárních a jiných děl

základy literární teorie a historie - struktura literárního díla (námět a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry)

literární druhy a žánry - poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy

Žák

ČJL-9-3-01p orientuje se v literárním textu, nachází jeho hlavní myšlenku

ČJL-9-3-03p ústně formuluje dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení

ČJL-9-3-06p rozezná základní literární druhy a žánry

ČJL-9-3-09p dokáže vyhledat potřebné informace v oblasti literatury

- má pozitivní vztah k literatuře

Učivo:

práce s textem - dějová posloupnost příběhu, hlavní a vedlejší postavy, charakteristika postav, hlavní myšlenka příběhu, práce s textem jako zdrojem informací

poslech a reprodukce - soustředěný poslech, reprodukce přečteného textu, recitace, dramatizace, spojení ilustrace s textem

literární druhy a žánry - poezie, próza, povídka, pohádka, pověst, bajka, komiks, báseň, filmové a divadelní představení, literatura pro mládež, autoři a ilustrátoři knih pro mládež